

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) on ollut mukana oikeusministeriön asettamassa mietinnön laatineessa työryhmässä. Kuluttajaliitto kiittää työryhmää hyvästä yhteistyöstä ja kannattaa suurimmalta osin mietinnössä esitettyä. Kuluttajaliitto keskittyy siten lausunnossa esittämään lisäyksiä vaikutusarviointiin ja tuomaan esille muita täydentäviä huomioita tavaroiden korjaamisen edistämisestä.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

-

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja

hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa.

Lausunnonantajia pyudetaan ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

-

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Direktiivin 7 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan laajentaa eurooppalaisen verkkoalustan kansallisen osion koskemaan myös kunnostettujen tavaroiden myyjiä, viallisia tavaroita korjaamista varten ostavia toimijoita sekä erilaisia tavaroita korjaavia yhteisöjä.

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä, että rekisteröitymismahdollisuutta tarjotaan mietinnön mukaisesti myös yhteisölähtöisille korjausaloitteille, kuten korjauskahviloille. Korjauskahvilat ovat vapaaehtoisuusyhteisöjä, joissa käsistään kätevät vapaaehtoiset auttavat muita tavaroiden korjaamisessa. Kuluttaja voi korjauskahvilassa itse korjata tai korjauttaa toisen kuluttajan toimesta oman rikkoutuneen tavararan.

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

Kuluttajilla on tutkitusti ollut hankaluuksia tulkita ympäristöväittämiä. Esitettyjen ympäristömarkkinointia koskevien muutosten voidaan siten katsoa parantavan kuluttajien asemaa helpottamalla tietoon perustuvien ostopäätösten tekemistä, kun kuluttajille tulee markkinoinnissa antaa enemmän ja todenperäisempää tietoa kulutushyödykkeen ympäristöön, yhteiskuntaan ja kiertotalouteen liittyvistä ominaisuuksista. Muutosten käytännön vaikutukset kuluttajiin riippuvat kuitenkin siitä, miten yritykset alkavat noudattaa vaatimuksia.

Tiettyjen tavaroiden valmistajille, valtuutetuille edustajille, tuojille ja jakelijoille asetettu korjausvelvollisuus ja sitä koskeva tiedonantovelvollisuus sekä valmistajan velvollisuus eräissä tilanteissa parantaa varaosien saatavuutta ja tarjota varaosia kohtuulliseen hintaan voivat edistää kuluttajien mahdollisuuksia saada vialliset tavaransa korjatuiksi kohtuulliseen hintaan tai maksutta.

Kuluttajansuojalain tavarankauppaa koskevaan 5 lukuun esitetään lisättävän, että ennen kuin myyjä oikaisee virheen, myyjän on ilmoitettava ostajalle ostajan oikeudesta valintansa mukaan vaatia, että myyjä joko korjaa virheen tai toimittaa virheettömän tavararan. Mietinnössä todetaan, että käytännössä kuluttajat ovat kuitenkin usein taipuvaisempia valitsemaan virheettömän tavararan sen sijaan, että he korjauttaisivat tavararan. Tätä selittää muun ohella tavararan vaihtamisen helppous ja nopeus sen korjaamiseen nähden.

Kuluttajaliiton tilaaman ja Aula Researchin syksyllä 2025 toteuttaman kuluttajakyselyn (n=1021) tulokset osoittavat selvästi, että kuluttajat ovat kiinnostuneet tavaroiden korjaamisesta: yli puolet vastaajista (52 prosenttia) pitää korjaamista parhaana ratkaisuna vikaantuneen tuotteen kohdalla. Vastaajista 7 prosenttia haluaisi mieluiten vikaantuneen tavararan tilalle toisen, uutta vastaavan kunnostetun tavararan ja 25 prosenttia täysin uuden tavararan. Vaikka neljännes kuluttajista toivoo uutta tuotetta tilalle, vahva kiinnostus korjaamiseen kertoo kasvavasta kiinnostuksesta kestäviin, ympäristöä säästäviin ratkaisuihin. Korjaamista suosivat erityisesti 18–35-vuotiaat vastaajat, joista 66 prosenttia valitsisi ensisijaisesti korjauksen.

Kuluttajaliiton Pistetäänkö korjaten? -hanke (2024) selvitti kuluttajakyselyllä (n = 1055 Verian, ent. Kantar Public) kodinkoneiden korjaamiseen liittyviä kuluttajanäkemyksiä. Kyselyn perusteella kodinkoneiden korjaaminen kompastuu usein liian kalliiseen hintaan ja huonosti löytyviin korjausohjeisiin ja varaosiin. Kiertotalouden näkökulmasta on haasteellista, että monet kodin kulutustuotteet hajoavat ennenaikaisesti tai niiden käyttöikä jää suunniteltua lyhyemmäksi.

Edellä mainittujen kyselytutkimusten ja Repaired-hankkeen loppuraportissa (Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja oikeuskeinot, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2024) esitetyn perusteella korjauspalveluiden helppo saatavuus ja kohtuullinen hinta ovat tärkeitä, jotta tavaroiden korjauttaminen ammattikorjaajalla on mahdollista ja taloudellisesti järkevää. Itse korjaamista edistäisivät puolestaan helposti saatavilla olevat, kohtuuhintaiset varaosat ja selkeät korjausohjeet sekä se, että valmistajat tiedottaisivat kuluttajia nykyistä parempi tiedottaminen tavaroiden korjausmahdollisuuksista. Kuluttajaliitto korostaa, että korjaamisen tulee olla edullista ja helppoa, jotta kuluttajat myös käytännössä haluavat valita sen ratkaisuksi uuden tavararan hankinnan sijaan. Mikäli ehdotetut muutokset voivat käytännössä vastata näihin haasteisiin, tulee tämä parantamaan kuluttajien tosiasiallisia mahdollisuuksia tehdä kestäviä kulutusratkaisuja.

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päättänyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

Kuluttajaliitto kannattaa Repaired-hankkeen loppuraportissa (Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja oikeuskeinot, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2024) ehdotettuja korjaamista edistäviä toimenpiteitä. Erityisen kannatettavana ehdotuksena Kuluttajaliitto pitää tavaroiden korjausseteleiden tai -bonusten käyttöönottoa.

6. Muut huomiot

Kuluttajaliitto ehdottaa, että kestävän kulutuksen edistämiseksi tulisi erillisessä hankkeessa tarkastella myös kuluttajien välistä käytetyn tavaran kauppaa ja siinä ilmenevien haasteiden ratkomista sekä toisaalta laajemmin tarvetta kehittää sääntelyä jakamistalouden edistämiseksi, kuluttajien välinen vertaisvuokraus huomioiden.

Kuluttajien välisessä käytetyn tavaran kaupassa tapahtuvat ongelmat jäävät kuluttajansuojalainsäädännön ulkopuolelle. Kuluttajaliiton, Itä-Suomen yliopiston ja muotoilutoimisto 2Loopsin Jaa Se! -hankkeen (2025) politiikkasuosituksissa [1] ehdotetaan siksi, että lainsäätäjän tulisi tarkastella tarvetta kehittää menettelyjä vähäisten riita-asioiden käsittelyyn myös yksityishenkilöiden välisissä sopimussuhteissa.

Lähteet:

[1] <https://www.kuluttajaliitto.fi/wp-content/uploads/2025/08/Jaa-Se-hankkeen-suositukset-jakamistalouden-edistamiseksi-2025.pdf>

Kuosa Viivi
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf